

NOMINA PRESBYTERORUM, DIACONORUM QUI ROMAM VENI-
NERUNT CUM VICTORE PRESBYTERO ET MASTALONE
DIACONO.

Laurentius presbyter.	Florus lector.
Rusticus presbyter.	Reparatus lector.
Victor presbyter.	Luminosus lector.
Thomas presbyter.	Calunnius lector.
Mastalus diaconus.	Ysaac lector.
Magnus diaconus.	Laurentius horrearius.
Paulus diaconus.	Petrus decanus.
Agnellus diaconus.	Stephanus decanus.
Maurus subdiaconus.	Vindemius acolytus.
Stephanus acolytus.	Colos acolytus.
Vincemalus acolytus.	Cassianus acolytus.
Thomas lector.	Laurentius acolytus.
Laurentius lector.	Stephanus acolytus.

AD SEQUEMTEM EPISTOLAM ADMONITIO.

Antiquam illam canonum epitomen, quam in vettustissimo Lucensi codice nongentorum annorum nactus sum, evolventi, occurrit synopsis epistolæ cujusdam Felicis ad *Siculienses episcopos*, quo sub titulo canones 8 collocantur. Cum vero in iis canonicis quædam agnoverim quæ ad Arianorum resipiscentium receptionem in Ecclesiam pertinent, aliæ vero quæ Pelagianorum vel Semipelagianorum hæresim jugulabant, ac tandem quædam in Manichæorum dogma de malo a Deo producto invecata; hæc omnia non nisi cum Felice IV congruere posse censui. Primo enim hæresis Pelagiana cum Felice II cohærere nequaquam potest, diu enim post decessum Felicis II innotescere ac damnari cœpit. Eo igitur pontifice remoto, Felix III, et Felix IV succederent. A Felice III cur epitome hæc nostra removeatur id suadet, quod ejus tempore Manichæos Ecclesiam turbasse nullibi legimus. Vicissim autem cum Felice IV omnia congruunt. Ariani qui Africam et Italiam infestabant, ut ex concilio Vasensi anno 529, id est sub Felice IV celebrato cap. 5 discimus. De Manichæis planum est ex anathematismis Prosperi

(a) Hoc ipsum excerptum epistolæ Felicis ad Sicilienses in Veronensi codice 59 nacti Ballerini fratres animadvertunt sententias sub hoc titulo allatas contulisse se cum libro de *Ecclesiasticis Dogmatibus* edito in append. tom. VIII S. Augustini, atque ex numeris ac rebus ipsis comperisse nihil aliud hisce

A ex Manichæo circa hæc tempora conversi, legendis apud Labbeum tom. V, pag. 800 Ven. edit. Denique Semipelagianorum dogma exagitat concilium Arausicanum II anno eodem 529 habitum. His in antecessum animadversis, modo epitome illa promenda, quam profero ut est in codice cum numeralibus notis singulis canonibus ascriptis; quæ sane notæ cum numerorum seriem minime quidem continuatam, sed ordinem interruptum servant, aperto satis indicio demonstrant e majori aliquo excerpto ea quæ ibi dantur decerpta fuisse.

EX EPISTOLA

FELICIS AD SICILIENSES EPISCOPOS.

XVII. ^a Arianos in catholica fide venientes per manus impositionis recipiant [leg. per manuum impositionem recipiant].

XVIII. ^b Omni dominico die communicare bonum est, si se abinent a peccato.

XXIV. ^c Sine invitatione Dei nullus ad salutem venit.

XXVII. ^d Malum non esse a Deo factum.

XXX. ^e Bonæ sunt nuptiæ.

XXXI. Melior est continentia.

NOTÆ IN EXCERPTA SUPERIORIS EPISTOLÆ FELICIS.

^a Arianos, etc. Ita Siricius papa ad Heimericum cap. 1.

^b *Omni Dominico die*, etc. De communione diebus festis quæ pro consueto more accipi diebus illis obtinuerat, vide concilium Emeritense anno 666, cap. 14.

^c *Sine invitatione Dei*. Vide concilium Arausicanum II. cap. 19.

^d *Malum non esse a Deo factum*. Vide anathematismos a Prospero Manichæo signatos. cap. 1. et 2.

^e *Bonæ sunt nuptiæ, melior est continentia*. Vide Augustinum toto lib. de Bono conjugali (a).

EPISTOLA ATHALARICI REGIS

DE ELECTIONE FELICIS.

(Hanc epistolam videsis infra inter opp. Cassiodori, Variarum lib. VIII, epist. XV.)

quam eundem de dogmatibus librum designari. Nomen vero Felicis ideo præfixum censent quod in codice, unde hæc breviator desumpsit, statim post Felicis III epistolam ad Siciliensem succederent. Vide Ballerini Oper. S. Leonis tom. III, pag. 261. MANSI.

APPENDIX

AD EPISTOLAS FELICIS IV.

EPISTOLA II.

FELIX PAPA IV AD OMNES EPISCOPOS.

(Hæc et sequens epistola *vobis*; vili laborant.)

I. *Quod missarum celebratio ubi quam in Deo dicitur locis non debeat fieri nisi magna compulerit necessitas.*

II. *De ecclesiarum sacrationis aubitatione quid sit agendum.*

Dilectissimis fratribus omnibus episcopis per diversas provincias constitutis Felix episcopus in Domino salutem

D Magno munere (S. Leo, ep. 54) misericordia Dei totius Ecclesiæ catholice multiplicata sunt gaudia, cum Ecclesiarum status eo viget ordine quo apostolorum successores illum statuerunt. Et cum antiqui hostis astutia eum turbari agnoscerimus, non modico contristamur mœrore. Quam ob causam (fratres) hortamur, monemus et flagitamus, ut a tramite apostolice institutionis nequaquam recedatis (*Idem*, ep. 84), nec a capite dissideatis, sed fidem et ordinem que

apostoli et apostolici viri statuerunt absque ulla A hæsitatione teneatis. Nam si columnæ alicujus magnæ domus ruerint, ipsa postea domus minime stabit. Sic et vos, qui columnæ Ecclesiæ estis, si labefactari cœperitis, sancta Ecclesia, quæ per vos regitur, tabescit et labitur. Hæc (fratres) quæ dico valde timenda sunt, et summo moderamine pensanda, atque ne fiant cavenda. Ipsa enim per se veritas ait : *Vos estis sal terræ; quod si sal evanuerit, in quo salietur (Matth. v)? Ideo (carissimi) vos moneo, quia debitor sum vobis, et valde vos diligo. Et quando bona audio de vobis, nimis sum gavisus : et econtra quando mala, nimis conturbatus. Ego vero, quamvis a vobis per longa terrarum atque maris intervalla disjunctus sim, sum tamen omnino vobis corde conjunctus. Idque de beatitudine vestra erga me modis omnibus confido, quia cum me vicissim diligitis, a me longe non estis. Unde gratias referimus illi grano sinapi (Luc. xiv; Matth. xiii), qui ex modici despiciabilisque seminis specie, ita ramis ex eadem radice surgentibus, atque se distendentibus, usquequaque diffusis, ut in eis volatilia cœli (cuncta) nidificent : gratiaque sit fermento illi quod tribus farinæ satis totius humani generis massam in unitate conspersit : atque parvo lapidi, qui abscissus est de monte sine manibus, et occupavit universam faciem orbis terræ, qui ad hoc se usquequaque distendit, ut omni humano genere in unitatem redacto, totius corpus perficeretur Ecclesiæ, atque ita ad totius compagis pertineret commodum membrorum partialis ista distinctio. Unde nos quoque a vobis non longe sumus : quia in illo qui ubique est unum sumus (Joan. xx). Agamus ergo ei gratias, quia solutis inimicitias in carne sua fecit ut in omni orbe terrarum unus esset grex, et unum vile sub se uno pastore, semper memores quid nos egregius prædicator admonet dicens : *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv)*. Sanctitatis vestræ scripta; quæ ad sedem apostolicam misistis super quibusdam consultis, quasi ad caput, ut inde acciperetis responsa, unde omnis Ecclesia totius religionis sumpsit exordium, gratanter suscepi, et breviter vobis respondere curavi.*

I. De ecclesiarum enim consecratione, et de misarum celebrationibus, non alicubi quam in saeratis Domino locis absque magna necessitate fieri debere, liquet omnibus quibus sunt nota Novi et Veteris Testamenti præcepta. Tabernaculum vero Mosen Domino præcipiente fecisse, et sacrasse, cum mensa et altari ejus, et cæteris vasis utensilibus ad divinum cultum explendum legimus (Num. vii) : et non solum divinis præceptis ac precibus ea sacrasse, sed etiam sancti olei unctione, Domino jubente, perlinisse novimus. Qualiter autem hæc facta sint, et quomodo ipsa sacra non alii quam sacerdotes sacra unctione delibuti, Dominoque cum vestibus sanctis sacrati, et levitæ tractabant, ferebant, erigebant, et deponebant, in ipsis institutionibus, quæ (Domino jubente) per Mosen conscriptæ sunt, in lege Domini reperitur. Qualiter ergo David regum piissimus amplificaverit cultum Dei, et templum Domini ædificare voluit, sed propter mul-

tum sanguinem, quem effuderat, prohibitus est, et ipse collegerat expensas, Salomonque filius ejus idipsum, quod ipse facere optaverat, jubente et auxiliante Deo, perfecit, et templum cum altari, et reliqua ad divinum cultum paragenda, consecravit, in libro Regum inter cætera legitur ita : *Ædificans (inquit Salomon Domino [III Reg. viii]) ædificavi in habitaculum tuum, fortissimum (firmissimum; ita et c. Just.) solium tuum in sempiternum. Convertitque rex faciem suam, et benedixit omni ecclesiæ Israel. Omnis enim ecclesia Israel stabat, et ait : Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, et in manibus ejus perfecit, dicens : A die qua eduxi populum meum Israel de Ægypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israel, ut ædificaretur domus, et esset nomen meum ibi; sed elegi David, ut esset super populum meum Israel. Voluitque David pater meus ædificare domum nomini Domini Dei Israel, et ait Dominus ad David patrem meum : Quod cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente tractans. Verumtamen tu non ædificabis domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse ædificabit domum nomini meo. Confirmavit Dominus sermonem suum, quem locutus est, stetitque pro David patre meo, et sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus. Et ædificavi domum nomini Domini Dei Israel. Et constitui ibi locum arcæ, in qua sedes Domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de terra Ægypti. Stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiæ Israel, et expandit manus suas in cælum, et ait : Domine Deus Israel, non est similis tui in cælo desuper, et super terram deorsum, qui custodis pactum et misericordiam servis tuis, qui ambulat coram te in toto corde suo. Qui custodisti servo tuo David patri meo quæ locutus es ei. Ore locutus es, et manibus perfecisti, ut hæc dies probat. Nunc igitur, Domine Deus Israel, conserva David famulo tuo patri meo quæ locutus es ei, dicens : Non auferetur de te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel, ita tamen, si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me, sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc, Deus Israel, firmetur verbum tuum, quæ locutus es David servo tuo patri meo. Ergone putandum est quod vere Deus habitat super terram? Si enim cælum et cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificavi? Sed respice ad orationem servi tui, et ad preces ejus, Domine Deus meus. Audi, Domine, hymnum et orationem, quam servus tuus orat coram te hodie : ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte et die, super domum de qua dixisti : Erit nomen meum ibi, ut exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te servus tuus; ut exaudias deprecationem servi tui, et populi tui Israel, quodcumque oraverint in loco isto, et exaudias in loco habitaculi tui in cælo, et cum exaudieris, propitius eris. Si peccaverit homo in proximum suum, et habuerit aliquod juramentum, quo teneatur astrictus, et venerit propter juramentum coram altari tuo in domum tuam, tu exaudias in cælo, et facies, et judicabis servos tuos, condemnans impium, et reddens : iam suam*

super caput ejus, justificansque justum, et retribuens eum secundum justitiam suam. Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos (quia peccaturus est tibi) et agentes penitentiam, et confitentes nomini tuo, venerint, et oraverint, et deprecati te fuerint in domo hac, exaudi in caelo, et dimitte peccatum populi tui Israel, et reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit caelum et non pluerit propter peccatum eorum, et orantes in loco isto penitentiam egerint nomini tuo, et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam, exaudi eos in caelo, et dimitte peccata aereorum tuorum, et populi tui Israel, et ostende eis viam bonam, per quam ambulent, et da pluviam super terram, quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer, aut ærugo, aut locusta, vel rubigo, et affixerit eum inimicus ejus portas obsidens, omnis plaga, universa infirmitas, cunctaque devotio et imprecatio, quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel; et quis agnoverit plagam cordis sui, et expandarit manus suas in domo hac, tu exaudies in caelo, in loco habitationis tuæ, et repropitiaberis, et facies, ut des unicuique secundum omnes vias suas, sicut videris cor ejus (quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum); ut timeant te cunctis diebus quibus vivunt super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris. Insuper et alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et brachium tuum extentum ubique), cum venerit ergo, et oraverit in loco hoc, tu exaudies in caelo, in firmamento habitaculi tui, et facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena, ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere, sicut populus Israel: et probent quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam ædificavi. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos, per viam quocunque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis quam elegisti, et contra domum quam ædificavi nomini tuo, et exaudies in caelo orationem eorum et preces eorum, et facies iudicium eorum. Quod si peccaverint tibi (non est enim homo qui non peccet), et iratus tradideris eos inimicis suis, et captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope, et egerint penitentiam in corde suo in loco captivitatis, et conversi deprecati fuerint te in captivitate sua, dicentes: Peccavimus, inique egimus, impii gressimus, et reversi fuerint ad te in universo corde suo, et tota anima sua, in terra inimicorum suorum, ad quam captivi ducti fuerant, et oraverit te contra viam terræ suæ, quam dedisti patribus eorum, et civitatis quam elegisti, et templi quod ædificavi nomini tuo; exaudies in caelo, in firmamento solis tui, orationem eorum et preces eorum, et facies iudicium eorum, et propitiaberis populo tuo, qui peccavit tibi: et omnibus iniquitatibus eorum, quibus prævaricati sunt in te: et dabis misericordiam coram eis, qui eos captivos habuerint, ut misereantur eis. Populus enim tuus est, et hæreditas tua, quos eduixisti de terra Ægypti, de medio fornacis fer-

A reæ, ut sint oculi tui aperti ad deprecationem serri tui et populi tui Israel et exaudies eos in universis, pro quibus invocaverint te. Tu enim separasti eos in hæreditatem de universis populis terræ, sicut locutus es per Mosen seruum tuum, quando eduixisti patres nostros de terra Ægypti (Ægypto), Domine Deus. Factum est autem, cum complisset Salomon orans Dominum omnem orationem et deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris Domini. Utrumque enim genu in terra fixerat, et manus expanderat ad caelum. Stetit ergo, et benedixit omni ecclesiæ Israel, voce magna dicens: Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo suo Israel iuxta omnia quæ locutus es; non cecidit ne unus quidem sermo in omnibus (ex omnibus bonis) quæ locutus est per Mosen seruum suum. Sit Dominus Deus

B noster nobiscum, sicut fuit cum patribus nostris, non derelinquens, neque proficiens, sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis ejus, et custodiamus mandata ejus, et ceremonias, et iudicia, quæcunque mandavit patribus nostris, et sint sermones mei isti, quibus deprecatus sum coram Domino, appropinquantes Domino Deo nostro die ac nocte, ut faciat iudicium seruo suo, et populo suo Israel per singulos dies, et sciant omnes populi terræ, quia Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque eo. Sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis ejus, et custodiamus mandata ejus sicut et hodie. Igitur rex et omnis Israel cum eo immolabant victimas coram Domino. Mactavitque Salomon hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum viginti duo millia, et ovium centum viginti millia, et dedicaverunt templum Domini rex et filii Israel. In die illa sanctificavit rex medium utriusque, quod erat ante domum Domini. Fecit autem ibi holocaustum, et sacrificium, et adipem pacificorum; quia altare æneum quod erat coram Domino, minus erat, et capere non poterat holocaustum, et sacrificium, et adipem pacificorum. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, et omnis Israel cum eo, multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Ægypti coram Domino Deo nostro septem diebus et septem diebus, id est quatuordecim diebus, et in die octava dimisit populos. Judæi ergo loca in quibus Domino sacrificabant divinis habebant supplicationibus consecrata (supplicationibus consecrabant), nec in aliis quam in Deo dicatis locis munera Domino offerebant. Si enim Judæi, qui umbræ legis deserviebant, hæc faciebant, multo magis quibus veritas patefacta est (a) templa Domino ædificare, et (prout melius possumus) ornare, eaque divinis precibus, et sanctis unctionibus suis cum altaribus et vasis, vestibibus quoque, et reliquis ad divinum eultum explendam utensilibus, devote et solemniter sacrare, et non in aliis locis quam in Domino sacratis ab episcopis, et non a chorepiscopis, qui sæpe prohibiti sunt, nisi (ut prædictum est) summa exigente necessitate, missas celebrare, nec sacrificia offerre Domino debemus. Et hoc si summa necessitas agere compulerit, non in domibus, quia in

(a) Burch. addit lib. iii. cap. 59, et gratia, et veritas per Jesum data est. MANSI.

sacris canonibus sacrificia in domibus offerri prohibita sunt, sed in tabernaculis, divinis precibus a pontificibus dicatis, et in mensis Domino sacratis, et in sacra unctione a pontificibus delibatis, pro summa (ut præfixum est) necessitate, et non pro libitu cuiusquam et pigritia agatur. (Statutum) Satius ergo est, missam non cantare (*Concil. Paris. lib. 1, cap. 47; et Capitul. vii, 334*), aut non audire (*S. Gregor. ep. 18, lib. iii*), quam in illis locis ubi fieri non oportet: nisi (ut sæpe dictum est) pro summa contingat necessitate, quoniam necessitas non habet legem. Unde scriptum est: *Vide ne offeras holocausta tua in omni loco quem rideris, sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus (Deut. x)*. Et in Exodo legitur: *Vos vidistis, quia de caelo locutus sum vobis: Non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis; altare de terra facietis mihi, et offeretis super illud holocausta et pacifica vestra; oves vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei (Exod. xx)*. Et sicut non alii quam sacrati Domino sacerdotes debent missas cantare, nec sacrificia super altare offerre: sic nec in aliis quam in præfatis Domino sacratis locis missas cantare aut sacrificia offerre licebit. Si autem, ut legitur in concilio Laodicensi (*ex versione Dionysii Exigui*) capite 26, quod (a) hi qui non sunt ab episcopis ordinati tam in ecclesiis quam in domibus exorcizare non possunt, multo magis (minus) majoris gradus ministeria, nisi ab eis qui ad eos gradus sunt sacrati quibus fungi debent officia agi vel sacrificia offerri licet. Quod autem (ut paulo superius prælibatum est) oblationes in domibus offerri non debent, in eodem concilio capite 58 (b) prohibitum habetur, ita: *Non oportet in domibus oblationes celebrari ab episcopis et presbyteris*. Solemnitates vero dedicationum ecclesiarum et sacerdotum per singulos annos solemniter sunt celebrandæ, ipso Domino exempla dante, qui ad festum dedicationis templi, omnibus id faciendo dans formam, cum reliquis populis eandem festivitatem celebraturus venit, sicut scriptum est: *Facta sunt encæniam in Hierosolymis, et hiems erat; et ambulabat Jesus in templo, in partibus Salomonis (Joan. x)*. Quod autem octo dierum sint encæniam celebranda, in libro Regum (*III Reg. viii*), peracta dedicatione templi, reperies (reperietis).

II. De ecclesiarum vero consecratione (*S. Leo, D epist. 92, cap. 15*) quovis dubitatur, et nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas, ne talis trepidatio faciat deteriorationem: quoniam non monstratur esse iteratum quod nescitur factum. His, fratres, testimoniis Scripturarum apostolica auctoritate confirmatis, consultis vestris breviter respondisse sufficiat. Vobis tamen prævidendum est, et omnibus prædicandum, ut illicita non agantur, et Domini præcepta conserventur, et fideliter peragantur. *Rogamus autem vos, fra-*

A tres, ut dicta apostolici replicemus, corripite inquit, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat; sed semper, quod bonum est sectamini in invicem, et in omnes. Semper gaudete sine intermissione orate, in omnibus gratias agite. Illa est enim voluntas Dei in Christo Jesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite spernere; omnia autem probate, quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu Domini nostri Jesu Christi servetur (II Thess. 5). Data calendis Martii, Lampadio et Oreste viris clarissimis consulibus (anno Christi 530).

B EPISTOLA III (OLIM II).

AD SABINAM.

Laudat in ea studium cultumque in ecclesiam, quodque stirpis honores vanamque pompam religioni posthabeat

Singulare membrum Ecclesiæ, tuæ religionis amplitudinem existere, et a nobis reverentissime coli, satis est omnibus manifestum. In ipso enim apice nobilitatis, inulto nobiliorem Ecclesiæ devotionem impendis, et magis læta Christi agnitione præceptis ejus obtemperas, et in fide potius exsultas, quam tanti generis flore jactaris. Summa virtus (Summæ virtutis) est vicisse gloriam carnis, et magna est Christi gratia (magnæ gratiæ) nobilitatem moribus superasse, domina filia merito illustris. Certa igitur existens, dilectissima, vitæ hujus, quæcunque sunt, spatia æternis divinisque officiis illustrare contende, ut qui insignem te præstitit, reddat sibi per sæcula clariorem.

Quapropter tuam hortamur dilectionem, ut bonum, quod cœpisti, semper implere non differas; quia non laudatur initium, sed finis. Sapientiam enim te hortamur diligere et scrutari, ut rationabiliter et sapienter disponas et judices ea quæ tibi commissa sunt, diceante Domino per prophetam: *Erudimini, qui judicatis terram. Time ergo Dominum, et mandata ejus serva, et dilige eam totis visceribus, et proximum tuum sicut teipsum. Deus altissimus creavit sapientiam in Spiritu sancto, et ridit, et dinumeravit ea terram, et mensus est, et effudit illam super omnia opera sua, et super omnem carnem secundum datum suum præbuit illam diligentibus se. Timor Domini, gloria et gloria, et corona exsultationis. Timor Domini delectabit cor, et dabit lætitiā et gaudium in longitudinem dierum. Timenti Dominum bene erit in extremis, et in die defunctionis suæ benedicetur. Dilectio Dei honorabilis sapientiæ; quibus autem apparuerit in visu, diligunt eam in visione, et in agnitione magnatum suorum. Initium sapientiæ timor Domini; et cum fidelibus in vulva concreatus est, et cum electis seminis graditur, et cum justis et fidelibus agnoscitur. Timor Domini, scientiæ religiositas. Religiositas custodiet, et justificabit cor, jucunditatem atque gaudium dabit. Timenti*

Quæ sequuntur descripta sunt ex epist. 13 Innocentii quæ est ad Julianam. Tom. III, p. 25.

(a) Burch. inserit si.

(b) Cap. 5°.

Dominum bene erit, et in diebus consummationis illius beneaictetur. Plenitudo sapientiæ est timere Dominum, et plenitudo a ructibus illius. Omnem domum illius implebit a generationibus, et receptaculu a thesauris illius. Corona sapientiæ, timor Domini, replens pacem et salutis fructum; et vidit, et dinumeravit eam, utraque autem sunt dona Dei. Scientiam et intellectum prudentiæ sapientiæ compartietur; et gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientiæ est timere Dominum, et rami illius longævi. In thesauris sapientiæ, intellectus et scientiæ religiositas: execratio autem peccatoribus, sapientiæ. Timor Domini expellit peccatum; nam qui sine timore est, non poterit justificari. Fracundia est animositatis illius, subversio illius est. Usque in tempus sustinebit patiens, et postea reditio jucunditatis: Bonus sensus usque ad tempus abscondet verba illius, et labia multorum enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientiæ significatio disciplinæ; execratio autem peccatori cultura Dei. Fili, concupiscens sapientiæ, serva justitiam, et Deus præbebit illam tibi. Sapientiæ enim et disciplina, timor Domini; et hoc, quod beneplacitum est illi, fides et mansuetudo, et adimplebit thesauros illius. Contumax non sis, et incredibilis timori Domini, et ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, et non scandalizeris labiis tuis. Attende in illis, ne forte cadas, et ponas scandalum animæ tuæ, et adducas inhonorationem tibi et revelet Deus absconsa tua. Pro fide et justitia, ac pro salute animæ certa semper, et pro adjutorio fratrum viriliter age, ut a Domino recipias remunerationem. Scriptum est enim (Eccli. iv): Fili, conserva tempus, et devota nullo. Pro anima tuâ non confundaris dicere verum.

^a *Data xii calend. Novembris.* | Hæc chronologia menstrua mendosa est (sed et tota epist. ficta). Nam

Est enim confusio adducens peccatum, et est confusio adducens gratiam et gloriam. Ne accipias faciem adversus faciem tuam, nec adversus animam tuam mendacium. Non recerearis proximum tuum in casu tuo, nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiæ tuam in decore ejus. In lingua enim agnoscitur sapientiæ, et sensus, et scientia, et doctrina in verbis veritatis (verbo sensati), et firmamentum in operibus justitiæ. Non contradicas veritati ullo modo; et de mendacio ineruditionis tuæ confundere: Non confundaris confiteri peccata tua; et ne subicias te omni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem potentis; nec coneris contra ictum fluminis. Pro justitia agonizare pro anima tua, et usque ad mortem certa pro justitia, et Deus expugnabit pro te inimicos tuos.

B *Noli citatus esse in lingua tua; et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua, everrens domesticos tuos, et opprimens subjectos tibi. Non sit tibi manus tua porrecta ad accipiendum, et ad dandum collecta. His sulta Scripturarum auctoritatibus semper sta recta, et a via veritatis ne avertaris, ut gratiam Dei acquiras, et honorum hominum amicitia fruaris: tantoque tua voluntas (mens) facilius ab amore hujus sæculi exeat, quanto et impellitur, dum vocatur. Nam nos et presentes vos videre cupimus, et absentibus per epistolam saltem colloqui desideramus. Unde et optamus, ut vos beatus Petrus apostolorum princeps ad sua limina feliciter perducatur, quatenus in omnipotentis gratia perfrui vestra presentia mereamur.*

^a *Data xii calend. Novembris* (ann. 550 exeunte Octobri sedebat Romæ Bonifacius, non Felix), Lanpadio et Oreste viris clariss. **C**

hoc mense Bonifacius jam pontifex creatus erat, ut patet supra. **SEV. BINUS.**

EODEM TEMPORE.

PROSPER EX MANICHÆO CONVERSUS.

PROSPERI ANATHEMATISMI ET FIDEI CATHOLICÆ PROFESSIO.

CAPITULA SANCTI AUGUSTINI QUÆ DEBEANT PUBLICA VOCE 1) RELEGERE ET MANU PROPRIA SUBSCRIBERE IN QUIBUS SUSPICIO EST QUOD MANICHÆI SINT:

I. Qui credit duas esse naturas ingenitas diversis principis existentes, unam bonam, quod est Deus, alteram malam, quam non creavit Deus, sibi invicem adversantes, anathema sit (*In codice Getvasiano habentem principes suos, et mala sua quæ non creavit Deus, anath. sit.*)

II. Qui credit duas naturas bellum inter se gessisse: et partem nature Dei in eodem bello principibus tenebrarum, et omnibus gentibus ad malam naturam pertinentibus fuisse permixtam et ab eis teneri colligatam, oppressam, inquinatam, per quod et credi facit Dei naturam esse mutabilem et coitumabilem, anathema sit.

III. Qui credit partem Dei ligatam et inquinatam teneri in dæmonibus; et in omnibus animalibus, fructuumque (fruticumque) generibus, et per escas Manichæorum electorum solvi atque purgari; ut credatur pars Dei polluta teneri in cucumeribus, in melonibus, et radiculis, et porris, et quibuscunque villissimis herbulis (herbis), et ei subveniri, cum ab electis Manichæorum ista eduntur, anathema sit.

IV. Qui credit hominem primum (qui est appellatus Adam) non a Deo factum, sed a principibus tenebrarum genitum, ut pars Dei, quæ in eorum membris captiva tenebatur, copiosius et abundantius in eo teneretur, anathema sit.

V. Qui credit eo modo creatum hominem, quod masculi et femine principes tenebrarum concubuis-